

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ
της 21ης Σεπτεμβρίου 1988 *

Στην υπόθεση 267/86,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του Vrederecht (ειρηνοδίκη) του καντονίου του Beveren (Βέλγιο) προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογή του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου μεταξύ

Pascal Van Eyscke, κατοίκου Beveren,

και

Société anonyme ASPA, με έδρα την Αμβέρσα,

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία των άρθρων 59 έως 66, 85, 86 και 95 της Συνθήκης ΕΟΚ,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ

συγκείμενο από τους G. Bosco, πρόεδρο τμήματος, προεδρεύοντα, J. C. Moitinho de Almeida, πρόεδρο τμήματος, T. Koopmans, U. Everling, K. Bahlmann, Y. Galmot, K. N. Κακούρη, R. Joliet και F. A. Schockweiler, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: G. F. Mancini
γραμματέας: D. Louterman, υπάλληλος διοικήσεως

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

— ο Van Eyscke, εκπροσωπούμενος από τον J. Cerfontaine, δικηγόρο Αμβέρσας,

— το Βασίλειο του Βελγίου, εκπροσωπούμενο από τους G. van Hecke και K. Lenaerts, δικηγόρους, και τους R. Hoebaer και R. Devuyver,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ολλανδική.

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τον T. van Rijn, επικουρούμενο από τον R. Overhoff,

έχοντας υπόψη την έκθεση για την επ' ακροατηρίου συζήτηση και κατόπιν της προφορικής διαδικασίας της 25ης Νοεμβρίου 1987,

αφού άκουσε το γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 28ης Απριλίου 1988,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Με απόφαση της 28ης Οκτωβρίου 1986, που περιήλθε στη γραμματεία του Δικαστηρίου στις 30 Οκτωβρίου του ίδιου έτους, το Vrederegerecht (ειρηνοδικείο) του καντονίου του Beveren (Βέλγιο) υπέβαλε, δυνάμει του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, τρία προδικαστικά ερωτήματα σχετικά με την ερμηνεία των άρθρων 59 έως 66, 85, 86 και 95 της εν λόγω Συνθήκης, για να μπορέσει να εκτιμήσει κατά πόσο συμβιβάζεται με το κοινοτικό δίκαιο η εθνική κανονιστική ρύθμιση που προβλέπει φορολογική απαλλαγή, για το εισόδημα εκ τόκων, από ορισμένη κατηγορία καταθέσεων ταμειυτηρίου.
- 2 Τα ερωτήματα αυτά ανέκυψαν στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ του Van Eycke (εφεξής: « ο προσφεύγων ») και της société anonyme ASPA, βελγικού χρηματοδοτικού οργανισμού, σχετικά με το επιτόκιο μιας καταθέσεως ταμειυτηρίου, που προτίθετο να πραγματοποιήσει ο προσφεύγων στην ASPA. Από τη δικογραφία προκύπτει ότι ο προσφεύγων, αφού έλαβε γνώση της διαφημίσεως της ASPA σχετικά με το επιτόκιο καταθέσεων ταμειυτηρίου, παρουσιάστηκε στο πιστωτικό αυτό ίδρυμα με σκοπό να πραγματοποιήσει κατάθεση ταμειυτηρίου με τους ανακοινωθέντες όρους. Όταν, στη συνέχεια, η ASPA του γνωστοποίησε, ότι ήταν υποχρεωμένη, δυνάμει βασιλικού διατάγματος της 13ης Μαρτίου 1986, να εφαρμόσει λιγότερο ευνοϊκούς όρους από τους προσφερόμενους με τη διαφήμισή της, ο προσφεύγων άσκησε προσφυγή ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, με την οποία ζήτησε να αναγνωριστεί ότι η ASPA δεν μπορεί να επικαλείται το εν λόγω βασιλικό διάταγμα για να δικαιολογήσει μεταβολή των όρων αποταμιεύσεως, δεδομένου ότι το διάταγμα αυτό παραβίαζε τα άρθρα 85 και επ. της Συνθήκης ΕΟΚ.

- 3 Για να γίνει καλύτερα αντιληπτό το προαναφερθέν βασιλικό διάταγμα, πρέπει να τοποθετηθεί στη νομική και οικονομική αλληλουχία του που χαρακτηρίζεται από τη μακροχρόνια ύπαρξη, στο Βέλγιο, φορολογικής απαλλαγής ενός μέρους των εισοδημάτων από καταθέσεις ταμειυτηρίου, που θεσπίστηκε για κοινωνικούς λόγους και με σκοπό την προώθηση της αποταμίευσης, οι δε βασικές λεπτομέρειες εφαρμογής της ρυθμίζονται από το άρθρο 19, παράγραφος 7, του Code des impôts sur les revenus (κώδικας φορολογίας εισοδημάτων).
- 4 Όταν, στις αρχές της δεκαετίας του 80, οι πολλαπλασιαζόμενοι οργανισμοί αποταμίευσης καθιέρωσαν πολιτική υψηλών επιτοκίων, η βελγική κυβέρνηση θέλησε να περιορίσει την έκταση της φορολογικής απαλλαγής και την εξάρτησε, με το νόμο της 28ης Δεκεμβρίου 1983, από ορισμένες προϋποθέσεις που θα καθορίζονταν με βασιλικό διάταγμα.
- 5 Το βασιλικό διάταγμα της 29ης Δεκεμβρίου 1983, που εκδόθηκε σε εκτέλεση του προαναφερθέντος νόμου, εξάρτησε, στην ουσία, τη χορήγηση φορολογικής απαλλαγής από δύο προϋποθέσεις: η αμοιβή των καταθέσεων ταμειυτηρίου έπρεπε να περιλαμβάνει, αφενός, ένα βασικό επιτόκιο, για το οποίο προβλεπόταν ανώτατο όριο ίσο προς το χαμηλότερο μέσο επιτόκιο που ισχύει στην οικεία αγορά και, αφετέρου, δώρο πιστότητας ή αύξησης, το οποίο κάθε χρηματοδοτικός οργανισμός μπορούσε να καθορίζει ελεύθερα.
- 6 Οι βελγικές νομισματικές αρχές έκριναν, ακολούθως, ότι ο ανταγωνισμός στον τομέα των δώρων πιστότητας ή αύξησης ήταν πολύ οξύς και αντιμεχόταν τη γενική τάση μείωσης των επιτοκίων που χαρακτήριζε τα άλλα μέσα αποταμίευσης. Επειδή η διατήρηση υψηλών επιτοκίων καταθέσεων ταμειυτηρίου είχε ως συνέπεια, κατά τη γνώμη των ίδιων αρχών, τη διατήρηση εξίσου υψηλών επιτοκίων δανείων με αρνητικές επιπτώσεις για την οικονομική δραστηριότητα της χώρας και το δημόσιο χρέος, η τραπεζική επιτροπή του Βελγίου αιτήθηκε το Σεπτέμβριο 1985 σύσταση προς τους χρηματοδοτικούς οργανισμούς να περιορίσουν τις αμοιβές για καταθέσεις ταμειυτηρίου. Με αφορμή τη σύσταση αυτή συνήφθη, στις 30 Δεκεμβρίου 1985, συμφωνία αυτοελέγχου μεταξύ των τραπεζών, των ιδιωτικών ταμειυτηρίων και των δημοσίων πιστωτικών ιδρυμάτων με την οποία το επιτόκιο αυτής της αμοιβής να φθάνει σε 7 % κατ' ανώτατο όριο.
- 7 Επειδή η συμφωνία αυτή δεν τηρήθηκε από όλους τους χρηματοδοτικούς οργανισμούς, ο Υπουργός Οικονομικών επέλεξε σύστημα απευθείας καθορισμού από το κράτος των προϋποθέσεων της προαναφερθείσας φορολογικής απαλλαγής.

- 8 Το σύστημα αυτό θεσπίστηκε με το προαναφερθέν βασιλικό διάταγμα της 13ης Μαρτίου 1986 που καθόρισε απευθείας τόσο το ανώτατο όριο του βασικού επιτοκίου όσο και το ανώτατο ποσοστό του δώρου πιστότητας ή αυξήσεως.
- 9 Σ' αυτήν ακριβώς την αλληλουχία το εθνικό δικαστήριο, δεχόμενο κοινό αίτημα των δύο διαδίκων της κύριας δίκης, υπέβαλε στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

« 1) Συμβιβάζεται προς τους κοινοτικούς κανόνες περί ανταγωνισμού των άρθρων 85 επ. της Συνθήκης ΕΟΚ το σύστημα που θεσπίζεται με το βασιλικό διάταγμα της 29ης Δεκεμβρίου 1983 και επιβεβαιώνεται, κατόπιν ορισμένων προσαρμογών, από το βασιλικό διάταγμα της 13ης Μαρτίου 1986, σχετικά με τις αμοιβές που μπορούν να καταβάλλουν οι χρηματοδοτικοί οργανισμοί για την αποταμίευση, σύστημα το οποίο — καθότι παρατείνει κανονιστικώς τις υφιστάμενες συμφωνίες μεταξύ τραπεζών ή τις παράλληλες πρακτικές που αποβλέπουν στον περιορισμό των αμοιβών για καταθέσεις ταμειυτηρίου — προβλέπει τον υποχρεωτικό καθορισμό αυτών των αμοιβών:

α) ως ενιαίου επιτοκίου για όλους τους συναλλασσόμενους,

β) ως περιθωρίου που πρέπει να τηρούν οι συναλλασσόμενοι κατά τον καθορισμό των αμοιβών,

διαφορετικά οι καταθέτες χάνουν εξ ολοκλήρου το δικαίωμα υπαγωγής στο ευνοϊκό φορολογικό καθεστώς που ισχύει για τις συνήθεις καταθέσεις ταμειυτηρίου;

- 2) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο πρώτο ερώτημα, στοιχείο α), συμβιβάζεται προς τους κοινοτικούς περί ανταγωνισμού κανόνες των άρθρων 85 επ. της Συνθήκης ΕΟΚ η υποχρεωτική εφαρμογή, εκτός του ενιαίου βασικού επιτοκίου που χορηγούν οι χρηματοδοτικοί οργανισμοί, ενός ανωτάτου ορίου για το δώρο πιστότητας και/ή αυξήσεως που οφείλεται ενδεχομένως, αποκλεισμένης κάθε άλλης μορφής ανταγωνισμού στον τομέα της προσελκύσεως καταθέσεων επί ποινή απώλειας του δικαιώματος υπαγωγής στο ευνοϊκό φορολογικό καθεστώς που αναφέρεται στο πρώτο ερώτημα (βασιλικό διάταγμα της 13ης Μαρτίου 1986 άρθρο 1);

3) Συνιστά η χορήγηση φορολογικών πλεονεκτημάτων, μεταξύ των οποίων η ολική απαλλαγή από τις κρατήσεις προεξοφλήσεως φόρου εισοδήματος, μόνο υπέρ των καταθέσεων ταμειευτηρίου σε βελγικά φράγκα και αποκλειστικά σε χρηματοδοτικούς οργανισμούς που εδρεύουν στο Βέλγιο, διάκριση σε βάρος των παρομοίων καταθέσεων σε χρηματοδοτικούς οργανισμούς που δεν εδρεύουν στο Βέλγιο ή σε άλλα νομίσματα ή νομισματικούς τίτλους και κατά συνέπεια συμβιβάζεται προς τις διατάξεις των άρθρων 59 ως 66 και 95 της Συνθήκης ΕΟΚ; »

10 Στην έκθεση για την επ' ακροατηρίου συζήτηση αναπτύσσονται διεξοδικώς τα πραγματικά περιστατικά της κύριας δίκης, το εθνικό νομικό πλαίσιο και οι παρατηρήσεις που υποβλήθηκαν στο Δικαστήριο. Τα στοιχεία αυτά της δικογραφίας δεν επαναλαμβάνονται πιο κάτω παρά μόνο καθόσον απαιτείται για τη συλλογιστική του Δικαστηρίου.

Επί της αρμοδιότητας του Δικαστηρίου

11 Η βελγική κυβέρνηση υποστηρίζει, καταρχάς, ότι η αίτηση του εθνικού δικαστηρίου για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως είναι απαράδεκτη επειδή μία σειρά στοιχείων καθιστούν πρόδηλο τον καθαρά πλασματικό χαρακτήρα της κύριας υπόθεσης. Δεύτερον, ισχυρίζεται ότι η αιτουμένη στην παρούσα υπόθεση ερμηνεία του κοινοτικού δικαίου δεν μπορεί, από καμιά άποψη, να επηρεάσει τη λύση της κύριας υπόθεσης. Πραγματικά, το βασιλικό διάταγμα της 13ης Μαρτίου 1986 δεν εμποδίζει καθόλου την εταιρία ASPA να εφαρμόσει στον προσφεύγοντα τους ευνοϊκότερους προηγούμενους όρους αποταμιεύσεως και επομένως δεν εμπλέκεται καθόλου στην κύρια υπόθεση.

12 Πρέπει σχετικώς να υπογραμμιστεί ότι δεν προκύπτει από τα πραγματικά περιστατικά που μνημονεύει η απόφαση περί παραπομπής ότι, στην πραγματικότητα, βρισκόμαστε ενώπιον πλασματικής διαφοράς.

13 Όσον αφορά το δεύτερο επιχείρημα της βελγικής κυβερνήσεως, αρκεί να υπομνηστεί ότι, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, που επιβεβαιώθηκε με την απόφαση της 12ης Ιουνίου 1986 (Bertini, 98, 162 και 258/85, Συλλογή σ. 1893), εναπόκειται στον εθνικό δικαστή να εκτιμήσει, σε σχέση με τα πραγματικά περιστατικά της υποθέσεως, την ανάγκη υποβολής προδικαστικού ερωτήματος.

- 14 Για τους λόγους αυτούς, πρέπει να εξεταστούν τα υποβληθέντα από το εθνικό δικαστήριο ερωτήματα.

Επί του πρώτου και του δευτέρου ερωτήματος

- 15 Τα ερωτήματα αυτά πρέπει να γίνουν αντιληπτά ως αφορώντα, κατ' ουσία, το αν μια εθνική νομοθετική ή κανονιστική διάταξη, η οποία επιτρέπει το ευεργέτημα της φορολογικής απαλλαγής που προβλέπεται στον τομέα του φόρου εισοδήματος υπέρ της αμοιβής που αποφέρει ορισμένη κατηγορία καταθέσεων ταμειευτηρίου, μόνο στις καταθέσεις για τις οποίες έχουν τηρηθεί ανώτατα όρια επιτοκίων και δώρων που έχουν καθοριστεί από την κανονιστική ρύθμιση, συμβιβάζεται ή όχι με τις υποχρεώσεις που απορρέουν για τα κράτη μέλη από το άρθρο 5 της Συνθήκης ΕΟΚ σε συνδυασμό με τα άρθρα 3, σημείο στ), και 85 της ίδιας Συνθήκης.
- 16 Πρέπει να υπομνηστεί, σχετικά, ότι τα άρθρα 85 και 86 της Συνθήκης αφορούν αποκλειστικά τη συμπεριφορά των επιχειρήσεων και δεν αναφέρονται σε νομοθετικά ή κανονιστικά μέτρα των κρατών μελών. Από πάγια όμως νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι τα άρθρα 85 και 86, σε συνδυασμό με το άρθρο 5 της Συνθήκης, επιβάλλουν στα κράτη μέλη την υποχρέωση να μη λαμβάνουν ή διατηρούν σε ισχύ μέτρα, έστω και νομοθετικής ή κανονιστικής φύσεως, ικανά να ματαιώσουν την πρακτική αποτελεσματικότητα των περί ανταγωνισμού κανόνων που εφαρμόζονται στις επιχειρήσεις. Σύμφωνα με την ίδια αυτή νομολογία, αυτό συμβαίνει, όταν ένα κράτος μέλος είτε επιβάλλει ή ευνοεί τη σύναψη συμπράξεων που αντιβαίνουν στο άρθρο 85 ή ενισχύει τα αποτελέσματα μιας τέτοιας συμπράξεως, ή αφαιρεί από τη δική του ρύθμιση τον κρατικό της χαρακτήρα αναθέτοντας σε ιδιώτες επιχειρηματίες την ευθύνη να λαμβάνουν αποφάσεις περί παρεμβάσεως σε οικονομικά θέματα.
- 17 Πρέπει καταρχάς να παρατηρηθεί ότι, σύμφωνα με τις διαπιστώσεις της αποφάσεως περί παραπομπής, υπήρχαν, πριν τεθεί σε ισχύ η επίμαχη νομοθεσία, διαπραπειακές συμφωνίες ή εναρμονισμένες πρακτικές με προορισμό να περιορίσουν την αμοιβή καταθέσεων ταμειευτηρίου. Ούτε όμως από τις διαπιστώσεις αυτές, ούτε από τις υποβληθείσες στο Δικαστήριο παρατηρήσεις προκύπτει ότι η κανονιστική ρύθμιση για την οποία πρόκειται είχε ως σκοπό να επιβάλει ή να ευνοήσει τη σύναψη τέτοιων συμπράξεων ή τη θέση σε εφαρμογή νέων πρακτικών. Για να εκτιμηθεί λοιπόν, ενόψει των κριτηρίων που καθορίστηκαν από τη νομολογία του Δικαστηρίου, η πραγματική

έκταση εφαρμογής αυτής της κανονιστικής ρύθμισης, πρέπει να εξεταστεί μόνον, αφενός, αν μπορεί να θεωρηθεί ότι η ρύθμιση αυτή έχει ως σκοπό την ενίσχυση των αποτελεσμάτων προϋφισταμένων συμπράξεων και, αφετέρου, μήπως ορισμένες περιστάσεις είναι ικανές να της αφαιρέσουν το χαρακτήρα κρατικής ρύθμισης.

- 18 Επί του πρώτου σημείου, αρκεί να σημειωθεί ότι σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου, για να μπορεί μία κανονιστική ρύθμιση να θεωρηθεί ότι έχει ως σκοπό να ενισχύσει τα αποτελέσματα προϋφισταμένων συμπράξεων, πρέπει να περιορίζεται στο να επαναλαμβάνει εξ ολοκλήρου ή εν μέρει τα στοιχεία των συμφωνιών μεταξύ των επιχειρηματιών, υποχρεώνοντας ή παρακινώντας τους να διασφαλίσουν την τήρησή της. Η πλήρης απώλεια του πλεονεκτήματος του ευεργετικού φορολογικού καθεστώτος που ισχύει για τις καταθέσεις ταμειυτηρίου συνιστά μεν σημαντικό στοιχείο παρακίνησης για την τήρηση της επίμαχης κανονιστικής ρύθμισης, πλην όμως από καμία διαπίστωση της αποφάσεως περί παραπομπής δεν προκύπτει ότι η ρύθμιση αυτή απλώς και μόνο επικυρώνει τόσο τη μέθοδο περιορισμού της αμοιβής των καταθέσεων όσο και το ανώτατο όριο των επιτοκίων που είχαν καθιερώσει οι προϊσχύουσες συμπράξεις ή πρακτικές. Εναπόκειται ωστόσο στο εθνικό δικαστήριο να διεξαγάγει επί του σημείου αυτού τις έρευνές του, αν κρίνει ότι μπορεί να υπάρξει αμφιβολία.
- 19 Ως προς το δεύτερο σημείο, από την επίμαχη κανονιστική ρύθμιση προκύπτει ότι οι δημόσιες αρχές διατήρησαν την εξουσία να καθορίζουν οι ίδιες τα ανώτατα επιτόκια των καταθέσεων ταμειυτηρίου και δεν μεταβίβασαν την ευθύνη αυτή σε κανένα ιδιώτη επιχειρηματία. Η κανονιστική αυτή ρύθμιση εμφανίζει δηλαδή κρατικό χαρακτήρα. Ο χαρακτήρας αυτός δεν μπορεί να τεθεί υπό αμφισβήτηση από το απλό γεγονός, το οποίο υπογραμμίζει ο προσφεύγων της κύριας δίκης, ότι από την εισηγητική έκθεση του βασιλικού διατάγματος της 13ης Μαρτίου 1986 προκύπτει ότι αυτό θεσπίστηκε κατόπιν συνεννοήσεως με τους εκπροσώπους των ενώσεων των πιστωτικών οργανισμών.
- 20 Συνεπώς στο πρώτο και στο δεύτερο ερώτημα αρμόζει η απάντηση ότι η εθνική νομοθετική ή κανονιστική διάταξη δυνάμει της οποίας, της απαλλαγής από το φόρο εισοδήματος που προβλέπεται για τις αμοιβές από ορισμένη κατηγορία καταθέσεων ταμειυτηρίου τυγχάνουν μόνο οι καταθέσεις για τις οποίες ισχύσαν τα καθορισθέντα δια της κανονιστικής οδού επιτόκια και ανώτατα όρια πριμοδοτήσεων, δεν είναι ασυμβίβαστη προς τις υποχρεώσεις που υπέχουν τα κράτη μέλη από το άρθρο 5 της Συνθήκης ΕΟΚ, σε συνδυασμό με τα άρθρα 3, στοιχείο στ), και 85, υπό την επιφύλαξη ότι το εθνικό δικαστήριο ελέγχει ενδεχομένως μήπως η εν λόγω διάταξη απλώς επισφραγίζει τόσο τη μέθοδο περιορισμού των αμοιβών από τις καταθέσεις όσο και τα

ανώτατα όρια των προμηθοτήσεων που έχουν καθορισθεί με προηγούμενες συμπράξεις ή εναρμονισμένες πρακτικές.

Επί του τρίτου ερωτήματος

- 21 Με το ερώτημα αυτό, το εθνικό δικαστήριο ερωτά ουσιαστικά, αν η εθνική νομοθετική ή κανονιστική διάταξη που προβλέπει την προαναφερθείσα φορολογική απαλλαγή μόνο υπέρ των καταθέσεων ταμειυτηρίου σε εθνικό νόμισμα και σε χρηματοδοτικούς οργανισμούς που έχουν την έδρα τους στο ενδιαφερόμενο κράτος μέλος συμβιβάζεται ή όχι με τα άρθρα 59 έως 66 καθώς και το άρθρο 95 της Συνθήκης ΕΟΚ.
- 22 Όσον αφορά το ζήτημα αν μια τέτοια φορολογική ρύθμιση που πλήττει την αμοιβή ορισμένης κατηγορίας καταθέσεων ταμειυτηρίου σε τράπεζες συμβιβάζεται ή όχι με τα άρθρα 59 και επ. της Συνθήκης ΕΟΚ περί της ελεύθερης κυκλοφορίας των υπηρεσιών, πρέπει να υπομνηστεί ότι, σύμφωνα με το άρθρο 61, παράγραφος 2, της ίδιας Συνθήκης, η ελευθέρωση των τραπεζικών υπηρεσιών που συνδέονται με τις κινήσεις κεφαλαίων πρέπει να πραγματοποιείται σε αρμονία με την προοδευτική ελευθέρωση της κυκλοφορίας των κεφαλαίων.
- 23 Επομένως, η πραγματοποίηση καταθέσεων ταμειυτηρίου αποτελεί μέρος της κατηγορίας των κινήσεων κεφαλαίων που φέρει τον τίτλο « άνοιγμα και τροφοδότηση τρεχούμενων λογαριασμών και λογαριασμών καταθέσεων, επαναπατρισμός ή χρησιμοποίηση των στοιχείων ενεργητικού υπό μορφή τρεχούμενου λογαριασμού ή λογαριασμού καταθέσεως σε πιστωτικούς οργανισμούς » που εμφανίζεται αντίστοιχα στον κατάλογο Δ του παραρτήματος Ι της πρώτης οδηγίας του Συμβουλίου της 11ης Μαΐου 1960 περί της εφαρμογής του άρθρου 67 της Συνθήκης (ΕΕ ειδ. έκδ. 10/001, σ. 4) και στον κατάλογο Γ του παραρτήματος Ι, όπως αντικαταστάθηκε από την οδηγία 86/566 του Συμβουλίου, της 17ης Νοεμβρίου 1986, για τροποποίηση της πρώτης οδηγίας (ΕΕ L 332, σ. 22). Αυτές οι κινήσεις κεφαλαίων δεν ελευθερώθηκαν ακόμη.
- 24 Επομένως στην παρούσα υπόθεση, δεν θα μπορούσε να υπάρξει παράβαση των διατάξεων της Συνθήκης ΕΟΚ περί της ελεύθερης κυκλοφορίας των τραπεζικών υπηρεσιών σε θέματα κινήσεων κεφαλαίων.

- 25 Όσον αφορά, τέλος, την εφαρμογή του άρθρου 95 της Συνθήκης ΕΟΚ στην επίμαχη φορολογική ρύθμιση, αρκεί να παρατηρηθεί ότι η προβλεπόμενη από το άρθρο αυτό απαγόρευση εσωτερικής φορολογίας που προκαλεί διακρίσεις ή προστατευτισμό δεν καλύπτει παρά μόνο τα « προϊόντα » άλλων κρατών μελών. Άρα, οι καταθέσεις ταμειευτηρίου στο ένα ή στο άλλο νόμισμα εμπίπτουν, όπως αναφέρθηκε πιο πάνω, στο πεδίο εφαρμογής των άρθρων 61, παράγραφος 2, και 67 της Συνθήκης ΕΟΚ. Συνεπώς δεν συνιστούν προϊόντα κατά την έννοια του άρθρου 95 της ίδιας Συνθήκης.
- 26 Επομένως στο τρίτο ερώτημα αρμόζει η απάντηση ότι η εθνική νομοθετική ή κανονιστική διάταξη δυνάμει της οποίας, της ανωτέρω φορολογικής απαλλαγής τυγχάνουν μόνο οι καταθέσεις ταμειευτηρίου που γίνονται σε εθνικό νόμισμα και σε τραπεζικά ιδρύματα που εδρεύουν στο συγκεκριμένο κράτος μέλος δεν είναι ασυμβίβαστη προς τα άρθρα 59 έως 66 και 95 της Συνθήκης ΕΟΚ.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 27 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν το Βασίλειο του Βελγίου και η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, που κατέθεσαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Επειδή η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης το χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

κρίνοντας επί των ερωτημάτων που του υπέβαλε με απόφαση της 28ης Οκτωβρίου 1986 το Vrederegrecht του καντονίου του Beveren, αποφαινεται:

- 1) Η εθνική νομοθετική ή κανονιστική διάταξη δυνάμει της οποίας, της απαλλαγής από το φόρο εισοδήματος που προβλέπεται για τις αμοιβές από ορισμένη κατηγορίας καταθέσεων ταμειευτηρίου τυγχάνουν μόνο οι καταθέσεις για τις οποίες ίσχυσαν τα καθορισθέντα δια της κανονιστικής οδού επιτόκια και ανώτατα όρια πριμοδοτήσεων, δεν είναι ασυμβίβαστη προς τις υποχρεώσεις που υπέχουν τα κράτη μέλη από το άρθρο 5 της Συνθήκης ΕΟΚ, σε συνδυασμό με τα άρθρα 3, στοιχείο στ) και 85, υπό

την επιφύλαξη ότι το εθνικό δικαστήριο ελέγχει ενδεχομένως μήπως η εν λόγω διάταξη απλώς επισφραγίζει τόσο τη μέθοδο περιορισμού των αμοιβών από τις καταθέσεις όσο και τα ανώτατα όρια των προμηθειών που έχουν καθορισθεί με προηγούμενες συμπράξεις ή εναρμονισμένες πρακτικές.

2. Η εθνική νομοθετική ή κανονιστική διάταξη δυνάμει της οποίας της ανωτέρω φορολογικής απαλλαγής τυγχάνουν μόνο οι καταθέσεις ταμειευτηρίου που γίνονται σε εθνικό νόμισμα και σε τραπεζικά ιδρύματα που εδρεύουν στο συγκεκριμένο κράτος μέλος δεν είναι ασυμβίβαστη προς τα άρθρα 59 έως 66 και 95 της Συνθήκης ΕΟΚ.

Bosco	Moitinho de Almeida	Koopmans	Everling
Bahlmann	Galmot	Κακούρης	Schockweiler

Δημοσιεύτηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 21 Σεπτεμβρίου 1988.

Ο γραμματέας
J.-G. Giraud

Ο πρόεδρος
A. J. Mackenzie Stuart